

Rodríguez, Sabaté, Campos i molts més

Divendres passat es va retre un homenatge a la memòria del que fou alcalde de Tortosa, Josep Rodríguez, en complir-se 75 anys del seu assassinat en mans del govern del general Franco. A l'acte, celebrat als jardins del Grup del Temple, van assistir l'alcalde actual i batlles anteriors, regidors, veïns i familiars. Va consistir en el descobriment d'una placa i parlaments, especialment emotiu el del nét de l'homenatjat, que porta el seu nom.

Josep Bayarri Raga

Els que vam néixer durant la dècada dels 40 sabem del teló de silenci que es va imposar respecte a la República, la Guerra i els morts. Fins i tot dels assassinats dels escamots revolucionaris l'estiu del 1936, omnipresents al principi, als pocs anys tampoc se'n parlava gaire. Dels afusellats pel feixisme, gens, com si mai haguessen existit. Era una mena de pacte cívic de silenci. Per als tortosins de la postguerra era millor oblidar-ho tot. Fa un parell d'anys, quan vaig viure uns mesos a Buenos Aires, vaig comprovar que allí passava el mateix amb el període de dictadura militar. Preferien no parlar-ne.

Mon pare no em deia res de la Guerra. Com a molt, una vegada es va parlar d'un company de colla, Mariano Tornadijo, assassinat el 1936 per ser falangista. Fou ma iaia Cinteta, "la Xispes", que alguna vegada es referí a l'al-

calde Rodríguez, col·loquialment conegut com "Farinetes", dient que era una bona persona i valorant, especialment, que va haver de fer front a la riuada del 1937, als refugiats de Pozoblanco, als bombardejos i als vuit mesos en què la gent va viure miserablement en casetes de camp entre el coll de l'Alba i el Pere lló. Però acabava aquí, mai va afegir que l'havien afusellat.

D'altres casos me'n vaig assabentar a finals dels 60, quan alguns començàvem a tindre consciència que calia lluitar contra la dictadura. Fins a aleshores, res. Quan s'aixecà el vel, vam saber de centenars d'assassinats pel franquisme; en alguns casos, personatges emblemàtics. Vaig saber del pare de Victòria Campos, també del periodista Curto Pla i d'altres, i especialment del metge Sabaté; però aleshores ningú em va parlar de Rodríguez. En dedicar-me a la política, vaig creure que el primer que calia fer era recuperar la seua memòria. Per honorar Sebastià Campos Tarré,

l'any 1979, el setmanari *Ebre Informes* va crear un premi de periodisme que, malauradament, es va perdre el 1985. Després, a l'entrar com a regidor de l'Ajuntament, vaig proposar retolar dos carrers de Tortosa amb els noms de Marcelino Domingo i Primitiu Sabaté. En el primer cas no van haver-hi problemes, fins i tot se'm va permetre organitzar un seguit d'actes, dels quals en parlare en una altra ocasió. Pel que fa a Primitiu Sabaté, la cosa fou més complicada. Se'm va pressionar molt perquè retirés la petició o la substituís perquè el carrer es digués dels Germans Primitivo i Secundino Sabaté. Vaig negar-m'hi. En el plenari municipal en què s'havia de discutir (8 d'agost del 1983), CiU, per boca del regidor Salvador Arias, va presentar la proposta de Germans Sabaté. Jo vaig dir que hi votaria a favor, però que tot seguit s'havia de votar la meua i que tothom es retratés i, si calia, retolar dos carrers. Ell va retirar-la. Tots van votar a favor de la

Durant molts anys de la postguerra ningú gosava parlar dels assassinats del règim franquista, executats ja en temps de pau i després d'humiliants judicis militars. / ACN

meua, excepte l'abstenció dels dos regidors d'Unió Democràtica, Antonio Vallés i Josep Enric Simó, curiosament casat amb una néta de Secundino Sabaté.

Va ser Josep Subirats Piñana, un altre represaliat pel franquisme, que ens va permetre recuperar del tot la personalitat de l'alcalde màrtir, com ell l'anomenava en el seu llibre *Tortosa, front de guerra*. Anys després, el 1998, el Col·lectiu Marcel·lí Domingo (PSC, ERC i ICV), que jo co-presidia junt amb Àngel Aznar i Pere Royo, va voler divulgar públicament la memòria de Josep Ro-

dríguez tot editant un opuscle amb la seua foto i la biografia, que es va distribuir fins on es va poder. Per diferents articles publicats aquests dies m'he assabentat que Rodríguez i Sabaté van morir junts a la paret del cementiri de Tarragona, amb Jacint Arbona i Joaquim Cid. Ara és l'Ajuntament –tal com corresponia– qui li fa un homenatge institucional. És de justícia que així siga, però ha estat la constància i la lluita decidida del seu nét que ho ha fet possible. Josep Rodríguez va ser el darrer alcalde democràtic de Tortosa abans de la dictadura i així cal que conste. ■